

Nr 406

Av herr Carlsson, Eric, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till anordnande av skolmåltider.

(Lika lydande med motion nr 490 i Andra kammaren)

Kostnaderna för skolmåltidsverksamheten har visat en mycket stark stegring beroende dels på ett ökat elevantal, dels på den fortgående penningvärdeförsämringen. Vad det gäller kostnadsfördelningen mellan stat och kommun har här skett en anmärkningsvärd övervältring av utgifter på kommunerna. Statens andel av de totala kostnaderna var år 1948 15,7 milj. kr., eller 70 %. År 1957 svarade staten för 22,1 milj. kr. av kostnaderna, vilket då utgjorde endast 15 %. Kommunernas andel har under åren 1948—1957 ökat från 6,7 milj. kr. till 127,9 milj. kr. eller från 30 till 85 % av kostnaderna.

Med anledning av denna ogynnsamma kostnadsutveckling framlade år 1958 särskilda sakkunniga förslag till nya regler för statsbidraget till skolmåltider (SOU 1958: 37), syftande till att dels i viss mån den skatteutjämnande effekten skulle återställas, dels också att statsbidragets värdebeständighet skulle garanteras. Vid översynen av bidragsbestämmelserna har de sakkunniga haft att beakta inte endast statens utan också kommunernas ekonomiska situation.

Vid behandlingen av anslaget till skolmåltidsverksamheten har statsutskottet både år 1959 och 1960 erinrat om det avgivna betänkandet rörande nya regler för statsbidragen till skolmåltidsverksamheten samt uttalat, att man förväntade att förslag i frågan skulle komma att föreläggas riksdagen.

I 1960 års statsverksproposition gör ecklesiastikministern följande uttalande om de sakkunnigas förslag:

Enligt sina direktiv hade de sakkunniga i första hand att företaga en avvägning av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Om de sakkunnigas förslag genomförts från och med innevarande budgetår, skulle det ha medfört en utgiftshöjning för staten med cirka 30 milj. kronor. Det föreslagna bidragssystemet har vidare konstruerats på sådant sätt, att kommunerna automatiskt skulle kompenseras för kostnadsstegringar.

Som en följd av den föreslagna bidragskonstruktionen skulle redan under budgetåret 1960/61 de nya bidragsreglerna medföra ytterligare ökade medelsbehov jämfört med vad fallet skulle bli vid bibehållande av nuva-

rande bidragsregler. En överslagsmässig beräkning visar, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle ha medfört ett behov av statsbidrag med ytterligare 9 miljoner kronor för budgetåret 1960/61 utöver nyssnämnda 30 miljoner.

Efter att ha refererat en del remissyttranden slutar departementschefen: »Jag finner för egen del att förutsättningar för ett genomförande av statsbidragsakkunnigas förslag icke nu föreligger.»

Statsutskottet tillstyrkte bifall till Kungl. Maj:ts förslag med uttalande av »att utskottet finner det med hänsyn till önskvärheten av att i detta avseende förbättra kostnadsrelationerna mellan staten och kommunerna angeläget, att Kungl. Maj:t så snart ske kan för riksdagen framlägger förslag i anslutning till utredningsförslaget.»

Med anledning av denna »beställning» säger ecklesiastikministern i 1961 års statsverksproposition följande: »Jag anser det inte möjligt, att nu framlägga förslag till ändrade grunder för bidragsgivningen till kostnaderna för skolmåltider.»

Det framstår från vår synpunkt som anmärkningsvärt att Kungl. Maj:t på detta sätt inte kunnat tillgodose riksdagens upprepade gånger uttalade önskemål i denna fråga. Det lär heller inte råda någon tvekan om att den ojämna kostnadsbördan såväl mellan stat och kommun som mellan kommuner med olika skattekraft allvarligt måste äventyra skolmåltidernas framtid. Det kan dessutom inte ha undgått någon, att de skattesvaga kommunernas ekonomiska situation är betydligt sämre än statens. Även om vi är medvetna om att ett genomförande av de sakkunnigas förslag ur statsfinansiell synpunkt är relativt kostnadskrävande bör här erinras om att det *inte* är fråga om nya utgifter. Frågan gäller här fördelningen av kostnader mellan stat och kommun och ett förslag som enligt de sakkunnigas betänkande endast till viss del återställer tidigare kostnadsrelationer.

Några beräkningar av merutgifterna för nästa budgetår avseende en förstärkning av detta statsbidrag i enlighet med riksdagens tidigare gjorda uttalanden i denna fråga föreligger inte. I avvaktan på att en sådan beräkning göres och framlägges som förslag i nästa års statsverksproposition synes oss en höjning av bidraget för budgetåret 1961/62 med 40 300 000 kr. vara lämplig. Sammanlagt skulle därmed bidraget till anordnande av skolmåltider bli 60 000 000 kr.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av åttonde huvudtiteln måtte besluta

att till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1961/62 anvisa 60 000 000 kr, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till

höjning av *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1962/63 i enlighet med riksdagens tidigare gjorda uttalanden i denna fråga.

Stockholm den 26 januari 1961

Eric Carlsson

Nils-Eric Gustafsson

Ferdinand Nilsson
i Kungsängen

Ernst W. Olsson

Harald Pettersson

Thorsten Larsson

Nr 407

Av herr **Hagberg**, om statsgaranterat studielån för studerande vid läroanstalter för högre konstnärlig utbildning.

(Lika lydande med motion nr 469 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Erik Hagberg